

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2010. gada 16. decembrī*

Lieta C-137/09

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Raad van State* (Nīderlande) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2009. gada 8. aprīlī un kas Tiesā reģistrēts 2009. gada 15. aprīlī, tiesvedībā

Marc Michel Josemans

pret

Burgemeester van Maastricht.

* Tiesvedības valoda — holandiešu.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*],
tiesneši A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], A. Ross [*A. Rosas*] (referents), A. O'Kifs
[*A. Ó Caoimh*] un P. Linda [*P. Lindh*],

ģenerālvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],
sekretāre M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2010. gada 29. aprīļa tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— M. M. Josemana [*M. M. Josemans*] vārdā — A. Bekers [*A. Beckers*], *advocaat*,

— *Burgemeester van Maastricht* [Māstrihtas birģermeistara] vārdā — S. A. R. Lelijs
[*S. A. R. Lely*], *advocaat*,

— Nīderlandes valdības vārdā — K. Viselsa [*C. Wissels*] un M. Nourta [*M. Noort*], kā
arī J. Langers [*J. Langer*], pārstāvji,

— Beļģijas valdības vārdā — K. Pošē [*C. Pochet*] un L. Housenss [*L. Goossens*],
pārstāvji,

- Vācijas valdības vārdā — M. Lumma [*M. Lumma*] un J. Mellers [*J. Möller*], pārstāvji,

- Francijas valdības vārdā — E. Beljāra [*E. Belliard*], Ž. de Bergess [*G. de Bergues*] un A. Cubinski [*A. Czubinski*], pārstāvji,

- Eiropas Komisijas vārdā — H. van Vliets [*H. van Vliet*] un I. Rogalskis [*I. Rogalski*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2010. gada 15. jūlija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz EKL 12., 18., 29. un 49. panta interpretāciju.

- 2 Šis lūgums ir izteikts tiesvedībā M. M. Josemans, *coffee shop* “Easy Going” īpašnieks, pret *Burgemeester van Maastricht* (Māstrihtas birģermeistars), jo pēdējais minētais ir pasludinājis attiecīgo iestādi par uz laiku slēgtu pēc tam, kad divas reizes tika konstatēts, ka, pārkāpjot šīs pašvaldības spēkā esošos noteikumus, tajā tikušas ielaistas personas, kas nedzīvo Nīderlandē.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesiskais regulējums

- 3 Nepieciešamība cīnīties pret narkotikām, tostarp apkarojot to nelikumīgu tirdzniecību un novēršot narkotisku vielu patēriņu, kā arī narkomāniju, ir atzīta vairākos Savienības tiesību aktos un instrumentos.

- 4 Padomes 2004. gada 25. oktobra Pamatlēmuma 2004/757/TI, ar ko paredz minimuma noteikumus par noziedzīgu darbību pazīmēm un sodiem narkotisko vielu nelikumīgas tirdzniecības jomā (OV L 335, 8. lpp.), preambulas pirmajā apsvērumā ir noteikts, ka narkotisku vielu nelikumīga tirdzniecība rada draudus Eiropas Savienības pilsoņu veselībai, drošībai un dzīves kvalitātei, kā arī tiesiskai dalībvalstu ekonomikai, stabilitātei un drošībai.

- 5 Saskaņā ar Pamatlēmuma 2004/757 2. panta 1. punkta a) apakšpunktu ikviena dalībvalsts veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai paredzētu sodu par turpmāk norādītajām ar nodomu veiktajām darbībām, ja tās ir neatļautas: narkotisko vielu ražošana, izgatavošana, ekstrakcija, sagatavošana, piedāvāšana, piedāvāšana pārdošanai, izplatīšana, pārdošana, piegāde ar jebkādiem noteikumiem, starpniecība, nosūtīšana, nosūtīšana tranzītā, pārvadāšana, imports vai eksports. Šā panta 2. punktā ir precizēts, ka

1. punktā uzskaitītās darbības neietilpst minētā pamatlēmuma piemērošanas jomā, ja tās veic tikai personiskam patēriņam, kā definēts valsts tiesību aktos.

- 6 Atbilstoši 1. pantam Protokolā, ar ko Šengenas *acquis* iekļauj Eiropas Savienības sistēmā un kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un — ar Amsterdamas līgumu — Eiropas Kopienas dibināšanas līgumam, 13 Savienības dalībvalstis, tostarp Nīderlandes Karaliste, saistībā ar Savienības tiesību aktiem un iestādēm, kā arī LES un EK līgumu ir pilnvarotas izveidot ciešāku savstarpēju sadarbību jomā, kurai ir piemērojams Šengenas *acquis*, kā ir definēts minētā protokola pielikumā.
- 7 Tādējādi definētajā *acquis* ietilpst Konvencija, ar ko īsteno 1985. gada 14. jūnija Šengenas Nolīgumu starp Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdībām, Vācijas Federatīvās Republikas valdību un Francijas Republikas valdību par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgām robežām (OV 2000, L 239, 19. lpp.), kas 1990. gada 19. jūnijā parakstīta Šengenā (Luksemburga).
- 8 Šīs konvencijas 71. panta 1. punktā ir noteikts, ka attiecībā uz tiešu vai netiešu jebkādu narkotisku un psihotropu vielu, tostarp kanabisa, tirdzniecību, kā arī šo ražojumu un vielu glabāšanu, lai tās tirgotu vai eksportētu, līgumslēdzējas puses apņemas atbilstīgi pastāvošajām Apvienoto Nāciju Organizācijas [turpmāk tekstā — “ANO”] konvencijām noteikt visus vajadzīgos pasākumus, lai novērstu un apkarotu nelikumīgu narkotisku un psihotropu vielu tirdzniecību.
- 9 Šā panta 2.–4. punktā ir precizēti dažādi pasākumi, ko līgumslēdzējas puses apņemas veikt, lai novērstu un apkarotu narkotisku un psihotropu vielu, tostarp kanabisa, pretlikumīgu eksportu un importu, kā arī šo ražojumu un vielu tirdzniecību, piegādi un

nodošanu. Saskaņā ar šā paša panta 5. punktu līgumslēdzēja puse dara visu iespējamo, lai novērstu un apkarotu negatīvās sekas, ko izraisa nelikumīgs pieprasījums pēc narkotiskām un psihotropām vielām.

- 10 Daži Savienības instrumenti, piemēram, Padomes 1996. gada 29. novembra Rezolūcija [par] narkotūrisma Savienības iekšienē apkarošanas pasākumiem (OV C 375, 3. lpp.), kā arī 1996. gada 17. decembra Vienotā rīcība, ko Padome pieņēmusi, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienību K3. pantu, par Eiropas Savienības dalībvalstu tiesību aktu un prakses tuvināšanu, lai apkarotu narkomāniju un novērstu un apkarotu narkotiku nelegālu tirdzniecību (OV L 342, 6. lpp.), ir paredzētas tieši cīņai pret narkotūrismu.
- 11 Eiropas Savienība ir 1988. gada 20. decembrī Vīnē noslēgtās ANO Konvencijas pret narkotisko un psihotropo vielu nelikumīgu tirdzniecību (*Recueil des traités des Nations unies*, 1582. sējums, Nr. 1-27627) līgumslēdzēja puse. Saskaņā ar deklarāciju, kas pievienota Padomes 1990. gada 22. oktobra Lēmumam 90/611/EEK par Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas pret narkotisko un psihotropo vielu nelikumīgu tirdzniecību noslēgšanu Eiropas Ekonomikas kopienas vārdā (OV L 326, 56. lpp.), Kopiena ir kompetenta rīkoties tirdzniecības politikas jomā, kas attiecas uz nelikumīgu narkotisko vai psihotropo vielu ražošanā bieži izmantotajām vielām.

Valsts tiesiskais regulējums

- 12 Saskaņā ar 1976. gada Likumu par narkotiskajām vielām (*Opiumwet 1976*) ir aizliegta narkotisko vielu, tostarp kanabisa un no tā iegūto narkotisko vielu, glabāšana,

tirdzniecība, audzēšana, pārvadāšana, ražošana, importēšana un eksportēšana. Par šādām darbībām ir piemērojams kriminālsods, izņemot, ja attiecīgā viela vai ražojums tiek izmantots medicīniskiem, zinātniskiem vai izglītojošiem mērķiem ar nosacījumu, ka tam iepriekš ir saņemta atļauja.

- 13 Nīderlandes Karaliste piemēro iecietības politiku attiecībā uz kanabisa tirdzniecību un patēriņu. Šī politika ir balstīta uz iedalījumu t.s. “smagajās” narkotikās, kas izraisa nepieņemamus riskus veselībai, no vienas puses, un t.s. “vieglajās” narkotikās, kuras neizraisa tādas pašas draudus, lai gan tās tiek novērtētas kā “riskantas”, no otras puses.
- 14 Iecietības politika tika īstenota ar *College van procureurs-generaal* (Ģenerālprokuroru kolēģijas) izdotajām direktīvām. Kompetentās iestādes ir pamatojušās uz izlases veida kriminālvajāšanas principu, lai īstenotu selektīvu represīvu politiku. Kriminālvajāšanas efektivitātes labad kanabisa pārdošana tiek pieļauta stingri ierobežotā daudzumā un kontrolētos apstākļos, tādējādi par prioritāru izvirzot citu, par bīstamākiem uzskatītu pārkāpumu apspiešanu.
- 15 Šī iecietības politika izpaužas tostarp kā *coffee shops* izveidošana. Šādos *coffee shops*, kas ietilpst ēdināšanas uzņēmumu kategorijā, kanabiss tiek pārdots un patērēts tāpat kā pārtika un bezalkoholiskie dzērieni. Alkoholisku dzērienu tirdzniecība turpretī ir aizliegta.
- 16 Pašvaldību iestādes var izdot atļauju *coffee shops* izveidošanai, ja ir ievēroti noteikti kritēriji. Šādu sabiedrisko vietu izveidošanai ir jāsaņem saimnieciskās darbības licence un tām ir jāatbilst tām pašām pārvaldišanas un higiēnas prasībām, kādas tiek piemērotas ēdināšanas uzņēmumiem.

- 17 Nosacījumi, kādos kanabisa pārdošana *coffee shops* var tikt atļauta, valsts līmenī ir noteikti *Openbaar Ministerie* (prokuratūras) direktīvās. Šie kritēriji, parasti dēvēti par “*AHOJG* kritērijiem”, ir šādi:

“A (“*affichering*”) — narkotikas nedrīkst reklamēt; H (“*harddrugs*”) — aizliegums pārdot “smagās” narkotikas; O (“*overlast*”) — *coffee shop* nedrīkst izraisīt nekārtības; J (“*jeugdigen*”) — ieeja *coffee shops* un narkotiku pārdošana nepilngadīgajiem (līdz 18 gadu vecumam) ir aizliegta; G (“*grote hoeveelheden*”) — īpašnieks darījuma laikā vienai personai nedrīkst pārdot vairāk par 5 gramam kanabisa. Turklāt kanabisa krājumi (“*handelsvoorraad*”) *coffee shops*, kuriem tiek piemērota iecietības politika, nedrīkst pārsniegt 500 gramus.”

- 18 Māstrihtas pašvaldība noteica politiku kanabisa jomā, definējot tostarp dažus striktus nosacījumus, kādos tiek atļauts ierobežots *coffee shops* skaits. Pamata lietas notikumu laikā noteiktais skaits bija 14.

- 19 Lai samazinātu, pat kavētu narkotūrismu, šis pašvaldības *Gemeenteraad* (dome) ar 2005. gada 20. decembra lēmumu Māstrihtas pašvaldības vispārīgajos noteikumos (*Algemene plaatselijke verordening Maastricht*) (turpmāk tekstā — “*APV*”) 2006. gada redakcijā ieviesa dzīvesvietas kritēriju. Šis grozījums stājās spēkā 2006. gada 13. janvārī.

- 20 Saskaņā ar *APV* 2.3.1.3.e panta pirmo daļu sabiedriskās vietas īpašniekam *APV* 2.3.1.1. panta pirmās daļas a) punkta 3) apakšpunkta nozīmē ir aizliegts ielaist savā sabiedriskajā vietā vai ļaut tajā uzturēties nerezidentiem. “Sabiedriskās vietas” jēdziens šajā pēdējā tiesību normā ir definēts kā sabiedrībai pieejamas telpas, kurās uzņēmums — ar vai bez preču izplatīšanas automātu palīdzības — piedāvā pārtiku un/

vai bezalkoholiskos dzērienus patērēšanai uz vietas. Saskaņā ar minēto noteikumu 2.3.1.1. panta pirmās daļas d) punktu jēdziens “rezidents” attiecas uz personām, kas faktiski dzīvo Nīderlandē.

- 21 Saskaņā ar APV 2.3.1.3.e panta otro daļu *Burgemeester van Maastricht* var noteikt, ka pirmās daļas noteikumus nepiemēro vienam vai vairākiem APV minētajiem sabiedrisko vietu veidiem visā pašvaldībā vai vienā vai vairākās precizētajās pašvaldības daļās. Ar 2006. gada 13. jūlija dekrētu *Burgemeester van Maastricht* noteica, ka noteiktām sabiedrisko vietu kategorijām visā Māstrihtas pašvaldībā nav piemērojams pienākums atteikt pieeju nerezidentiem, proti, visām APV 2.3.1.1. panta pirmās daļas a) punkta 3) apakšpunktā minētajām sabiedriskajām vietām, izņemot *coffee shops*, tējnīcas un citas vietas neatkarīgi no to nosaukuma.
- 22 Saskaņā ar APV 2.3.1.5.a panta f) punktu *Burgemeester van Maastricht* var noteikt, ka sabiedrisko vietu minēto noteikumu 2.3.1.1. panta pirmās daļas a) punkta 3) apakšpunkta izpratnē slēdz uz noteiktu laiku vai pavisam, ja sabiedriskās vietas īpašnieks pārkāpj to 2.3.1.3.e panta pirmās daļas noteikumus.

Pamata tiesvedības rašanās fakti un prejudiciālie jautājumi

- 23 M. M. Josemans Māstrihtas pašvaldībā pārvalda *coffee shop* “Easy Going” — sabiedrisko vietu, kurā tiek pārdotas un patērētas “vieglās” narkotikas, bezalkoholiskie dzērieni un pārtika.

- 24 Uz *coffee shop* "Easy Going" attiecas Nīderlandes Karalistē kanabisa tirdzniecībai piemērotā iecietības politika. Par kanabisa pārdošanu, kaut arī tā ir nelikumīga, netiek veikta kriminālvajāšana, ja tā ir notikusi licencētā *coffee shop* un ja ir izpildīts zināms skaits nosacījumu, tostarp *AHOJG* kritēriji.
- 25 Pēc tam, kad divas reizes tika konstatēts, ka personas, kas nedzīvo Nīderlandē, tikušas ielaistas attiecīgajā *coffee shop*, pārkāpjot *APV* 2.3.1.3.e panta pirmās daļas, kurā ir noteikts dzīvesvietas kritērijs, noteikumus, *Burgemeester van Maastricht* ar 2006. gada 7. septembra dekrētu lika uz laiku slēgt minēto sabiedrisko vietu.
- 26 M. M. Josemans iesniedza sūdzību par šo dekrētu. Tā kā *Burgemeester van Maastricht* to ar 2007. gada 28. marta lēmumu noraidīja, viņš cēla prasību *Rechtbank Maastricht* (Māstrihtas iecirkņa tiesa). Ar 2008. gada 1. aprīļa spriedumu šī tiesa atcēla minēto lēmumu un 2006. gada 7. septembra dekrētu. *APV* paredzētais aizliegums ielaist *coffee shops* personas, kas nedzīvo Nīderlandē, pēc tās domām, ir netieša diskriminācija pilsonības dēļ, kas ir pretrunā šīs valsts Konstitūcijas 1. pantam. Turpretī Savienības tiesības netiekot pārkāptas. No 1988. gada 5. jūlija sprieduma lietā 289/86 *Vereniging Happy Family Rustenburgerstraat* (*Recueil*, 3655. lpp.) un 1999. gada 29. jūnija sprieduma lietā C-158/98 *Coffeeshop "Siberië"* (*Recueil*, I-3971. lpp.) izrietot, ka narkotisko vielu tirdzniecība neietilpst EK līguma piemērošanas jomā.
- 27 Attiecīgi 2008. gada 5. un 8. maijā M. M. Josemans un *Burgemeester van Maastricht* pārsūdzēja šo spriedumu *Raad van State* [Valsts padomē]. *Burgemeester van Maastricht* apstrīd Nīderlandes Konstitūcijas interpretāciju. M. M. Josemans savukārt apgalvo, ka attiecīgajā tiesiskajā regulējumā pamata lietā esot paredzēta nepamatota nevienlīdzīga attieksme pret Savienības pilsoņiem un ka, pārkāpjot Savienības tiesības,

it īpaši personām, kuras nedzīvo Nīderlandē, tiekot liegta iespēja iegādāties likumīgus produktus *coffee shops*.

28 Šādos apstākļos *Raad van State* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai tāds tiesiskais regulējums kā pamata lietā par nerezidentu ieeju *coffee shops* pilnīgi vai daļēji ietilpst EK līguma, it īpaši preču brīvas aprites vai pakalpojumu sniegšanas brīvības, vai arī [EKL] 12. pantā, ko skata kopā ar EKL 18. pantu, paredzētā nediskriminācijas principa piemērošanas jomā?

- 2) Ja ir piemērojami EK līguma noteikumi par preču brīvu apriti vai pakalpojumu sniegšanas brīvību, vai aizliegums *coffee shops* ielaist nerezidentus ir piemērots un samērīgs līdzeklis, lai samazinātu narkotūrismu un tā izraisītos traucējumus?

- 3) Vai EKL 12. pantā, ko skata kopā ar EKL 18. pantu, noteiktais pilsoņu diskriminācijas pilsonības dēļ aizliegums ir piemērojams tiesiskajam regulējumam par nerezidentu ieeju *coffee shops*, ja nav piemērojami EK līguma noteikumi par preču brīvu apriti un pakalpojumu sniegšanas brīvību?

- 4) Apstiprinošas atbildes gadījumā — vai tādējādi netieši veikta rezidentu nodalīšana no nerezidentiēm ir pamatota un vai aizliegums *coffee shops* ielaist nerezidentus ir piemērots un samērīgs līdzeklis, lai samazinātu narkotūrismu un tā izraisītos traucējumus?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Ievada apsvērumi

- 29 Lūdzot prejudiciālu nolēmumu, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai tāds pašvaldības tiesiskais regulējums kā pamata tiesvedībā, ar kuru personas, kas nedzīvo Nīderlandē, aizliegts ielaist *coffee shops*, kuri atrodas attiecīgajā pašvaldībā, ir pretrunā Savienības tiesībām. Tā it īpaši atsaucas uz preču brīvu apriti, kas reglamentēta EKL 28. un nākamajos pantos, uz pakalpojumu sniegšanas brīvību, kam ir veltīts EKL 49. un nākamie panti, kā arī uz nediskriminācijas pilsonības dēļ principu, kas noteikts EKL 12. pantā, ko skata kopā ar EKL 18. pantu par Savienības pilsonību.
- 30 Vispirms ir jāatgādina — kā izriet no šī sprieduma 15.–17. punkta —, ka *coffee shops* ir sabiedriskas vietas, kas ietilpst sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumu kategorijā, kurās kanabiss tiek pārdots patērētājiem, kas ir sasnieguši 18 gadu vecumu. Šādiem uzņēmumiem ir vajadzīga saimnieciskās darbības licence, un tiem turklāt ir jāatbilst visiem AHOJG kritērijiem.
- 31 Netiek apstrīdēts, ka kanabiss, kas tiek pārdots *coffee shops*, neatrodas aprītē, ko stingri pārbauga kompetentās iestādes, medicīniskai vai zinātniskai lietošanai.

- 32 Lai arī, pēc Nīderlandes valdības domām, pastāv tādas sabiedriskās vietas, kuru darbība ir veltīta tikai kanabisa pārdošanai, tomēr vairākos *coffee shops* tiek pārdoti un patērēti arī bezalkoholiskie dzērieni un pārtika. Saskaņā ar lēmumu par prejudiciāla jautājuma uzdošanu tā tas ir tostarp *coffee shop* "Easy Going".
- 33 Šādos apstākļos, ņemot vērā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu minētās tiesību normas, ir jāizvērtē, pirmkārt, darbība, ko veido kanabisa pārdošana *coffee shops*, un, otrkārt, jautājums par to, vai bezalkoholisko dzērienu un pārtikas pārdošana šādās sabiedriskās vietās var ietekmēt atbildi uz iesniedzējtiesas jautājumiem.

Par pirmo jautājumu

- 34 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai *coffee shop* īpašnieks savas darbības ietvaros, ko veido, pirmkārt, tādu narkotisko vielu tirdzniecība, kas neatrodas aprītē, ko stingri pārrauga kompetentās iestādes, medicīniskai vai zinātniskai lietošanai, un, otrkārt, bezalkoholisko dzērienu un pārtikas tirdzniecība, var atsaukties uz EKL 29., 49. un/vai 12. pantu, ko skata kopā ar EKL 18. pantu, lai apgalvotu, ka tāds pašvaldības tiesiskais regulējums kā pamata lietā tiem ir pretrunā.
- 35 M. M. Josemans uzskata, ka kanabisa tirdzniecība ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā un ka attiecīgais tiesiskais regulējums pamata lietā ir pretrunā nediskriminācijas pilsonības dēļ principam. *Burgemeester van Maastricht*, kā arī Nīderlandes, Beļģijas, Vācijas un Francijas valdības turpretī apgalvo, ka, ņemot vērā, ka

pastāv aizliegums tirgot narkotiskās vielas, attiecīgā darbība neietilpst nedz aprites brīvību, nedz nediskriminācijas principa piemērošanas jomā. Eiropas Komisija uzskata, ka, lai izskatītu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, nav jāspriež par kanabisa tirdzniecību.

36 Šajos apstākļos ir jāatgādina, ka, tā kā narkotisko vielu, ieskaitot tās, kas tiek izgatavotas uz kaņepju bāzes, piemēram, kanabisa, kaitīgums ir vispāratzīts, to tirdzniecība ir aizliegta visās dalībvalstīs, izņemot stingri kontrolētu tirdzniecību medicīniskai un zinātniskai lietošanai (šajā ziņā skat. 1981. gada 5. februāra spriedumu lietā 50/80 *Horvath, Recueil*, 385. lpp., 10. punkts; 1982. gada 26. oktobra spriedumu lietā 221/81 *Wolf, Recueil*, 3681. lpp., 8. punkts; 1982. gada 26. oktobra spriedumu lietā 240/81 *Einberger, Recueil*, 3699. lpp., 8. punkts; 1984. gada 28. februāra spriedumu lietā 294/82 *Einberger, Recueil*, 1177. lpp., 15. punkts; 1988. gada 5. jūlija spriedumu lietā 269/86 *Mol, Recueil*, 3627. lpp., 15. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Vereniging Happy Family Rustenburgerstraat*, 17. punkts).

37 Šī tiesiskā situācija atbilst dažādiem starptautiskiem tiesību aktiem, kuru izstrādē dalībvalstis ir līdzdarbojušās vai kuriem tās ir pievienojušās, piemēram, ANO Vienotajai konvencijai par narkotiskajām vielām, kas 1961. gada 30. martā noslēgta Ņujorkā un kurā grozījumi tika izdarīti ar 1972. gada protokolu, ar kuru groza 1961. gada Vienoto konvenciju (*Recueil des traités des Nations unies*, 520. sējums, Nr. 7515; turpmāk tekstā — “Vienotā konvencija”), un ANO Konvencijai par psihotropajām vielām, kas 1971. gada 21. februārī noslēgta Vīnē (*Recueil des traités des Nations unies*, 1019. sējums, Nr. 14956). Tajās paredzētie pasākumi vēlāk tika pastiprināti un papildināti ar 1988. gada 20. decembrī Vīnē noslēgto konvenciju, kurai pievienojās visas dalībvalstis, kā arī Savienība. Šajās konvencijās ietvertajā narkotisko vielu sarakstā ir iekļauts arī kanabiss.

38 Vienotās konvencijas preambulā līgumslēdzējas puses paziņo, ka apzinās savu pienākumu novērst un apkarot narkomāniju, atzīstot, ka narkotisko vielu lietošana

medicīniskiem nolūkiem joprojām ir vajadzīga, lai atvieglotu sāpes, un ka, lai nodrošinātu, ka narkotiskās vielas šim nolūkam ir pieejamas, ir jāveic piemēroti pasākumi. Saskaņā ar šīs konvencijas 4. pantu līgumslēdzējas puses veic visus vajadzīgos pasākumus, lai narkotisko vielu ražošana, izstrāde, eksports, imports, izplatīšana, pārdošana, lietošana un uzglabāšana notiktu tikai medicīniskai un zinātniskai lietošanai (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Wolf*, 9. punkts, un 1982. gada 26. oktobra spriedumu lietā *Einberger*, 9. punkts).

- 39 Tieši attiecībā uz Savienības tiesībām Pamatlēmuma 2004/757 2. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir paredzēts, ka katra dalībvalsts veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai paredzētu sodu tostarp par turpmāk norādītajām ar nodomu veiktajām darbībām, ja tās ir neatļautas: narkotisko vielu piedāvāšana, piedāvāšana pārdošanai, izplatīšana, pārdošana, piegāde ar jebkādiem noteikumiem un starpniecība. Saskaņā ar šā panta 2. punktu 1. punktā aprakstītā rīcība neietilpst minētā pamatlēmuma piemērošanas jomā, ja to veicēji to dara tikai personiskajam patēriņam, kas ir definēts valsts tiesību aktos. Šā tiesību akta 1. panta 1. punktā ir precizēts, ka jēdziens “narkotiskās vielas” ir visas vielas, uz ko attiecas Vienotā konvencija un ANO konvencija par psihotropajām vielām, kas noslēgta Vīnē 1971. gada 21. februārī.

- 40 Turklāt saskaņā ar 1985. gada 14. jūnija Konvencijas, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu, 71. panta 1. punktu tās līgumslēdzējas puses attiecībā gan uz jebkāda veida narkotisko un psihotropo vielu, tostarp kanabisa, tiešu vai netiešu pārdošanu, gan uz šo ražojumu un vielu uzglabāšanu pārdošanai vai eksportēšanai ir apņēmušās saskaņā ar pastāvošajām ANO konvencijām veikt visus vajadzīgos preventīvos un represīvos pasākumus pret narkotisko un psihotropo vielu nelikumīgu tirdzniecību.

- 41 Līdz ar to uz narkotiskajām vielām, kas neatrodas aprītē, ko stingri pārrauga kompetentās iestādes, medicīniskai un zinātniskai lietošanai, pēc to būtības vien attiecas importēšanas un piedāvāšanas pārdošanai aizliegums visās dalībvalstīs (šajā ziņā skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Wolf*, 10. punkts; 1982. gada 26. oktobra spriedumu lietā *Einberger*, 10. punkts; 1984. gada 28. februāra spriedumu lietā *Einberger*, 15. punkts; lietā *Mol*, 15. un 18. punkts; lietā *Vereniging Happy Family Rustenburgerstraat*, 17. un 20. punkts, kā arī lietā *Coffeeshop "Siberië"*, 14. punkts). Tas, ka viena vai otra dalībvalsts kādu narkotisko vielu kvalificē kā "vieglo" narkotiku, nav iemesls apstrīdēt šo apgalvojumu (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Vereniging Happy Family Rustenburgerstraat*, 25. punkts).
- 42 Tā kā narkotisko vielu, kuras neatrodas šādā stingri pārraudzītā aprītē, laišana Savienības saimnieciskajā un komerciālajā aprītē ir aizliegta, *coffee shop* īpašnieks nevar atsaukties uz aprites brīvībām vai nediskriminācijas principu attiecībā uz darbību, ko veido kanabisa tirdzniecība, lai iebilstu pret tādu pašvaldības tiesisko regulējumu kā pamata lietā.
- 43 Šo secinājumu neliek apstrīdēt tas, ka Nīderlandes Karaliste — kā izriet no šī sprieduma 12.–14. punkta — kanabisa pārdošanai piemēro iecietības politiku, lai gan narkotisko vielu tirdzniecība šajā dalībvalstī ir aizliegta. Proti, no Tiesas judikatūras izriet, ka šādu aizliegumu neietekmē tas vien, ka iestādes, kas ir pilnvarotas to piemērot, ņemot vērā tostarp ierobežotu personāla un materiālo kapacitāti, par mazāk nozīmīgu prioritāti uzskata zināma veida narkotisko vielu tirdzniecības apspiešanu, jo tās uzskata, ka citi veidi ir bīstamāki. Piemērojot šādu pieeju, nelikumīgu narkotisko vielu tirdzniecību nekādā gadījumā nevar pielīdzināt ekonomiskai aprītei, ko stingri kontrolē kompetentās iestādes medicīnas un zinātnes jomā. Proti, pēdējais minētais tirdzniecības veids patiešām ir likumīgs, bet nelikumīga tirdzniecība, pat ja pret to izturas iecietīgi, joprojām ir aizliegta (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Vereniging Happy Family Rustenburgerstraat*, 29. punkts).

44 Attiecībā uz bezalkoholisko dzērienu un pārtikas tirdzniecību *coffee shops* M. M. Josemans, kā arī Vācijas valdība un Komisija uzskata, ka Tiesai būtu jāizvērtē attiecīgā tiesiskā regulējuma pamata lietā ietekme uz šīs darbības veikšanu. Vācijas valdība uzsver, ka šie ražojumi ir patērējami uz vietas. Komisijai ir šaubas, vai nerezidenti tos pērk, lai eksportētu uz savām dzīvesvietas valstīm. Tādējādi piemērojamās tiesību normas esot tās, kas reglamentē pakalpojumu sniegšanas brīvību EKL 49. panta izpratnē, nevis tās, kas attiecas uz preču brīvu apriti EKL 29. panta izpratnē.

45 *Burgemeester van Maastricht*, kā arī Nīderlandes, Beļģijas un Francijas valdības savukārt apgalvo, ka bezalkoholisko dzērienu un pārtikas tirdzniecība šādās sabiedriskās vietās katrā ziņā ir pakārtota kanabisa tirdzniecībai un nevar ietekmēt risinājumu pamata tiesvedībā.

46 Šim pēdējam minētajam apgalvojumam nevar piekrist. Lai arī ir jāpiekrīt, ka *coffee shops* galvenokārt ir veltītas kanabisa pārdošanai un patēriņam, tomēr bezalkoholisko dzērienu un pārtikas tirdzniecība šādās sabiedriskās vietās parasti veido vērā ņemamu saimniecisko darbību. Atbildot uz Tiesas uzdotu jautājumu, Nīderlandes valdība, sniedzot mutvārdu paskaidrojumus tiesas sēdē, precizēja, ka šī darbība parasti veido no 2,5% līdz 7,1% apgrozījuma *coffee shops* Māstrihtas pašvaldībā. Attiecībā tieši uz *coffee shop* "Easy Going" ekonomisko stāvokli ir jānorāda, ka saskaņā ar M. M. Josemana iesniegtajiem datiem šīs sabiedriskās vietas apgrozījuma daļa no šādu preču pārdošanas ietilpst šajā diapazonā.

47 Līdz ar to ir jāizvērtē, vai un — ja tā ir — kādā mērā attiecīgais tiesiskais regulējums pamata lietā attiecībā uz bezalkoholisko dzērienu un pārtikas tirdzniecību var ietekmēt aprites brīvības, kas reglamentētas EKL 29. un 49. pantā, vai apdraudēt

nediskriminācijas principu “pilsonības dēļ” EKL 12. panta, ko skata kopā ar EKL 18. pantu, izpratnē.

- 48 Lai noteiktu, vai šāda darbība attiecas uz preču brīvu apriti vai pakalpojumu sniegšanas brīvību, ir jāatgādina, ka sabiedriskās vietas jēdziens *APV* 2.3.1.1. panta pirmās daļas a) punkta 3) apakšpunktā ir definēts kā vieta, kas ir pieejama sabiedrībai, kurā uzņēmums — ar vai bez izplatīšanas aparātu palīdzības — piedāvā pārtiku un/vai bezalkoholiskos dzērienus patēriņai uz vietas.
- 49 Šādos apstākļos ir jākonstatē, ka bezalkoholisko dzērienu un pārtikas tirdzniecība *coffee shops*, kā ģenerāladvokāts norādījis secinājumā 76. punktā, ir sabiedriskās ēdināšanas darbība, ko raksturo elementu un darbību virkne, kurā, salīdzinot ar pašas preces piegādi, dominē pakalpojumi (pēc analogijas skat. 2005. gada 10. marta spriedumu lietā *C-491/03 Hermann*, Krājums, I-2025. lpp., 27. punkts).
- 50 Tā kā preču brīvas aprites aspekts principā ir pakārtots pakalpojumu sniegšanas brīvībai un var tai tikt piesaistīts, Tiesa attiecīgo tiesisko regulējumu pamata lietā izvērtē, ņemot vērā tikai šo pēdējo minēto pamatbrīvību (šajā ziņā skat. 1994. gada 24. marta spriedumu lietā *C-275/92 Schindler*, *Recueil*, I-1039. lpp., 22. punkts; 2004. gada 25. marta spriedumu lietā *C-71/02 Karner*, *Recueil*, I-3025. lpp., 46. punkts; 2004. gada 14. oktobra spriedumu lietā *C-36/02 Omega*, Krājums, I-9609. lpp., 26. punkts; 2006. gada 3. oktobra spriedumu lietā *C-452/04 Fidium Finanz*, Krājums, I-9521. lpp., 34. punkts, kā arī 2010. gada 1. jūlija spriedumu lietā *C-233/09 Dijkman* un *Dijkman-Laveleije*, Krājums, I-6649. lpp., 33. punkts).
- 51 Attiecībā uz EKL 12. panta, kurā noteikts vispārējs princips, ar kuru ir aizliegta jebkāda diskriminācija pilsonības dēļ, piemērojamību ir jānorāda, ka šis noteikums patstāvīgi ir piemērojams tikai Savienības tiesībās reglamentētajos gadījumos, kuriem nav piemērojamas EK līgumā noteiktās speciālās nediskriminācijas normas (skat. it īpaši

1989. gada 30. maija spriedumu lietā 305/87 Komisija/Grieķija, *Recueil*, 1461. lpp., 12. un 13. punkts; 2007. gada 11. oktobra spriedumu lietā C-443/06 *Hollmann*, Krājums, I-8491. lpp., 28. punkts, kā arī 2009. gada 10. septembra spriedumu lietā C-269/07 Komisija/Vācija, Krājums, I-7811. lpp., 98. punkts).

52 Tā kā nediskriminācijas princips pakalpojumu sniegšanas brīvības jomā ir īstenots ar EKL 49. pantu, EKL 12. pants nav piemērojams tādos apstākļos kā pamata lietā.

53 Attiecībā uz EKL 18. panta, kurā vispārīgi ir noteiktas tiesības ikvienam Savienības pilsonim brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstīs, piemērojamību ir jākonstatē, ka šī tiesību norma ir konkrēti izteikta tiesību normās, kas nodrošina pakalpojumu sniegšanas brīvību (skat. it īpaši 2003. gada 6. februāra spriedumu lietā C-92/01 *Stylianakis*, *Recueil*, I-1291. lpp., 18. punkts; 2007. gada 11. septembra spriedumu lietā C-76/05 *Schwarz* un *Gootjes-Schwarz*, Krājums, I-6849. lpp., 34. punkts, kā arī 2010. gada 20. maija spriedumu lietā C-56/09 *Zanotti*, Krājums, I-4517. lpp., 24. punkts). Tā kā Savienības pilsoņi, kas nav Nīderlandes iedzīvotāji un kas vēlas apmeklēt *coffee shops* Māstrihtas pašvaldībā, lai tur patērētu likumīgus produktus, tiek uzskatīti par pakalpojumu “saņēmējiem” EKL 49. panta izpratnē, Tiesai nav jālemj par EKL 18. panta interpretāciju.

54 Līdz ar to uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka saistībā ar darbību, ko veido tādu narkotisko vielu tirdzniecība, kas neatrodas aprītē, ko stingri pārrauga kompetentās iestādes, medicīniskai vai zinātniskai lietošanai, *coffee shop* īpašnieks nevar atsaukties uz EKL 12., 18., 29. vai 49. pantu, lai iebilstu pret tādu pašvaldības tiesisko regulējumu kā pamata lietā — ar kuru tiek aizliegts šādās sabiedriskās vietās ielaist personas, kas nedzīvo Nīderlandē. Attiecībā uz darbību, ko veido bezalkoholisko dzērienu un pārtikas

tirdzniecība šajās pašās sabiedriskajās vietās, šāds īpašnieks var lietderīgi atsaukties uz EKL 49. un nākamajiem pantiem.

Par otro jautājumu

- 55 Otrais jautājums ir uzdots gadījumā, ja tādos apstākļos kā pamata tiesvedībā būtu piemērojamas tiesību normas, kas reglamentē preču brīvu apriti vai pakalpojumu sniegšanas brīvību. Būtībā tas ir par to, vai tāds pašvaldības tiesiskais regulējums kā pamata lietā ir uzskatāms par ierobežojumu vienas no šīm brīvībām īstenošanai un, ja tā būtu, vai minētais pasākums var tikt attaisnots ar mērķi apkarot narkotūrisma un tā izraisītos traucējumus, un, visbeidzot, — vai šis pasākums ir samērīgs ar šo mērķi.
- 56 Ņemot vērā atbildi uz pirmo jautājumu, šis jautājums ir jāizvērtē, ņemot vērā tikai EKL 49. un nāamos pantus, pārbaudot vienīgi minētā tiesiskā regulējuma ietekmi uz bezalkoholisko dzērienu un pārtikas tirdzniecību *coffee shops*.
- 57 Netiek apstrīdēts, ka saskaņā ar attiecīgo tiesisko regulējumu pamata lietā *coffee shops* var ielaist tikai “rezidentus”. Saskaņā ar APV 2.3.1.1. panta pirmās daļas d) punktu šis jēdziens attiecas uz ikvienu personu, kuras faktiskā dzīvesvieta atrodas Nīderlandē. Tādējādi šādu sabiedrisko vietu īpašniekiem nav tiesību sniegt ēdināšanas pakalpojumus personām, kuru dzīvesvieta atrodas citās dalībvalstīs, un šis pēdējās minētās personas nevar saņemt šādus pakalpojumus.

- 58 No Tiesas judikatūras izriet, ka vienlīdzīgas attieksmes princips, kura īpašā izteiksme ir atrodama EKL 49. pantā, aizliedz jebkāda veida atklātu diskrimināciju pilsonības dēļ, kā arī visas slēptās diskriminācijas formas, ar kurām, piemērojot citus atšķirību kritērijus, tiek panākts tāds pats rezultāts (skat. it īpaši 1989. gada 5. decembra spriedumu lietā C-3/88 Komisija/Itālija, *Recueil*, 4035. lpp., 8. punkts; 2003. gada 16. janvāra spriedumu lietā C-388/01 Komisija/Itālija, *Recueil*, I-721. lpp., 13. punkts; 2005. gada 30. jūnija spriedumu lietā C-28/04 *Tod's* un *Tod's France*, Krājums, I-5781. lpp., 19. punkts, kā arī 2005. gada 7. jūlija spriedumu lietā C-147/03 Komisija/Austrija, Krājums, I-5969. lpp., 41. punkts).
- 59 Tā tas it īpaši ir attiecībā uz pasākumu, kas paredz atšķirīgu attieksmi, pamatojoties uz dzīvesvietas kritēriju, tā kā tas var negatīvi ietekmēt galvenokārt citas dalībvalsts pilsoņus, jo nerezidenti visbiežāk ir ārvalstnieki (skat. it īpaši 1999. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-224/97 *Ciola*, *Recueil*, I-2517. lpp., 14. punkts; iepriekš minēto 2003. gada 16. janvāra spriedumu lietā Komisija/Itālija, 14. punkts; 2009. gada 1. oktobra spriedumu lietā C-103/08 *Gottwald*, Krājums, I-9117. lpp., 28. punkts, kā arī 2010. gada 13. aprīļa spriedumu lietā C-73/08 *Bressol* u.c., Krājums, I-2735. lpp., 45. punkts).
- 60 Tomēr ir jāizvērtē, vai šāds ierobežojums var objektīvi tikt attaisnots ar likumiskām interesēm, kas ir atzītas Savienības tiesībās.
- 61 Vācijas valdība uzskata, ka attiecīgais tiesiskais regulējums pamata lietā ir pamatots ar atkāpes noteikumiem, kas paredzēti EKL 46. panta 1. punktā, ko skata kopā ar EKL 55. pantu, proti, ar sabiedriskās kārtības, sabiedriskās drošības un sabiedrības veselības apsvērumiem. *Burgemeester van Maastricht*, kā arī Beļģijas valdība pakārtoti atsaucas uz sabiedriskās kārtības un sabiedriskās drošības apsvērumiem. Pēc Nīderlandes valdības domām, vajadzība apkarot narkotūrisma ir vispārīgo interešu mērķis tās judikatūras izpratnē, kas aizsākta ar 1979. gada 20. februāra spriedumu lietā 120/78 *Rewe-Zentral*, tā saukto "Cassis de Dijon" lietu (*Recueil*, 649. lpp.).

- 62 Lai arī Komisija atzīst narkotūrisma apkarošanas nozīmīgumu, tā apgalvo, ka, tā kā minētais tiesiskais regulējums ir diskriminējošs, tas nevar būt saderīgs ar Savienības tiesībām, ja vien uz to neattiecas skaidra atkāpe, proti, EKL 46. pants, ko skata kopā ar EKL 55. pantu. Šajās tiesību normās paredzētās atkāpes esot interpretējamas šauri. Runājot tieši par sabiedriskās kārtības apsvērumiem, uz tiem varot atsaukties tikai patiesu un pietiekami būtisku draudu gadījumā, kas skar sabiedrības pamatintereses (skat. it īpaši 1977. gada 27. oktobra spriedumu lietā 30/77 *Bouchereau, Recueil*, 1999. lpp., 35. punkts).
- 63 Šajā gadījumā netiek apstrīdēts, ka attiecīgā tiesiskā regulējuma pamata lietā mērķis ir izbeigt traucējumus, ko rada liels tādu tūristu skaits, kuri Māstrihtas pašvaldības *coffee shops* vēlas nopirkt vai patērēt kanabisu. Saskaņā ar informāciju, ko *Burgemeester van Maastricht* sniedza mutvārdu paskaidrojumu sniegšanas laikā, 14 šīs pašvaldības *coffee shops* piesaista apmēram 10 000 apmeklētāju dienā un nedaudz vairāk nekā 3,9 miljonus gadā un 70% no tiem nedzīvo Nīderlandē.
- 64 *Burgemeester van Maastricht* un Nīderlandes valdība norāda, ka ar “vieglo” narkotiku pārdošanu saistītās problēmas, kas rodas šajā pašvaldībā, piemēram, dažādu formu traucējumi un noziedzība, kā arī pieaugošais nelikumīgu narkotiku, tostarp “smago” narkotiku, pārdošanas punktu skaits, ir palielinājušās narkotūrisma dēļ. Beļģijas, Vācijas un Francijas valdības atsauca uz sabiedriskās kārtības traucējumiem, ko šī parādība, ieskaitot nelikumīgu kanabisa eksportu, rada citās dalībvalstīs, kas nav Nīderlandes Karaliste, it īpaši Nīderlandes Karalistes kaimiņvalstīs.
- 65 Ir jānorāda, ka cīņa pret narkotūrisma un tā radītajiem traucējumiem ietilpst narkotiku apkarošanā. Tā ir saistīta gan ar sabiedriskās kārtības uzturēšanu, gan ar pilsoņu veselības aizsardzību — kā dalībvalstu, tā arī Savienības mērogā.

- 66 Ņemot vērā Savienības un dalībvalstu saistības, nav šaubu, ka iepriekš minētie mērķi ir leģitīmas intereses, kuras principā var attaisnot ierobežojumu Savienību tiesībās noteiktajiem pienākumiem, pat saistībā ar tādu pamatbrīvību kā pakalpojumu sniegšanas brīvība.
- 67 Šajā kontekstā ir jāatgādina, ka vajadzība apkarot narkotikas — kā izriet no šī sprieduma 11., 37. un 38. punkta — ir atzīta dažādās starptautiskās konvencijās, kuru izstrādē ir sadarbojušās vai kurām ir pievienojušās dalībvalstis un arī Savienība. Šo tiesību aktu preambulās ir atgādinātas briesmas, ko indivīdu veselībai un labklājībai rada tostarp narkotisko un psihotropo vielu pieprasījums un nelikumīga tirdzniecība, kā arī šīs parādības kaitīgā ietekme uz sabiedrības saimnieciskajiem, kultūras un politiskajiem pamatiem.
- 68 Turklāt vajadzībai apkarot narkotikas, tostarp novēršot narkomāniju un apspiežot šādu ražojumu vai vielu nelikumīgu tirdzniecību, ir veltīts attiecīgi EKL 152. panta 1. punkts, kā arī LES 29. un 31. pants. Attiecībā uz atvasināto tiesību normām Pamatlēmuma 2004/757 preambulas pirmajā apsvērumā ir noteikts, ka narkotisko vielu nelikumīga tirdzniecība apdraud Savienības pilsoņu veselību, drošību un dzīves kvalitāti, kā arī likumīgu saimniecisko darbību, stabilitāti un drošību dalībvalstīs. Turklāt, kā izriet no šī sprieduma 10. punkta, daži Savienības tiesību akti ir tieši veltīti narkotūrisma novēršanai.
- 69 Tomēr pakalpojumu sniegšanas brīvību ierobežojošie pasākumi var tikt attaisnoti ar mērķi apkarot narkotūrisma un tā radītos traucējumus tikai tad, ja tie ir piemēroti šā mērķa sasniegšanas nodrošināšanai un nepārsniedz tam vajadzīgo (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Omega*, 36. punkts, kā arī 2007. gada 11. decembra

spriedumu lietā C-438/05 *International Transport Workers' Federation un Finnish Seamen's Union*, Krājums, I-10779. lpp., 75. punkts, kā arī 2008. gada 14. februāra spriedumu lietā C-244/06 *Dynamic Medien*, Krājums, I-505. lpp., 42. punkts).

- 70 Šajā kontekstā ir jāatgādina, ka ierobežojošu pasākumu var uzskatīt par piemērotu, lai nodrošinātu izvirzītā mērķa sasniegšanu, vienīgi tad, ja tas patiešām atbilst rūpēm to sasniegt saskanīgi un sistemātiski (šajā ziņā skat. 2009. gada 10. marta spriedumu lietā C-169/07 *Hartlauer*, Krājums, I-1721. lpp., 55. punkts; 2009. gada 19. maija spriedumu apvienotajās lietās C-171/07 un C-172/07 *Apothekerkammer des Saarlandes u.c.*, Krājums, I-4171. lpp., 42. punkts, kā arī 2009. gada 8. septembra spriedumu lietā C-42/07 *Liga Portuguesa de Futebol Profissional un Bwin International*, Krājums, I-7633. lpp., 59.–61. punkts).
- 71 M. M. Josemans apstrīd attiecīgā tiesiskā regulējuma pamata lietā piemērotību un samērīgumu. Tas attiecoties tikai uz *coffee shops*. Tomēr, piemērojot AHOJG kritērijus, šīm sabiedriskajām vietām — atšķirībā no narkotiku nelikumīgas tirdzniecības vietām Māstrihtas pašvaldībā — esot pienākums cīnīties pret traucējumiem, ko rada to klienti. Turklāt minētais tiesiskais regulējums varot novirzīt narkotūristus pie nelikumīgas aprites.
- 72 Komisija izsaka šaubas par attiecīgā tiesiskā regulējuma pamata lietā nepieciešamo raksturu, kā arī par tā saskanīgumu. Tā uzsver, ka valsts pasākumi, kuru mērķis ir apkarot traucējumus, ko rada narkotiku patēriņš, būtu jābalsta uz objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem. Šajā kontekstā tā atgādina 1982. gada 18. maija spriedumu apvienotajās lietās 115/81 un 116/81 *Adoui un Cornuaille (Recueil, 1665. lpp.)*, kas attiecas uz prostitūtu uzturēšanās tiesībām vai tiesībām veikt uzņēmējdarbību, kā arī no tā izrietošo judikatūru.

- 73 Turpreti *Burgemeester van Maastricht*, kā arī Nīderlandes, Beļģijas un Vācijas valdības uzskata, ka attiecīgais tiesiskais regulējums pamata lietā ir piemērots un samērīgs līdzeklis narkotūrisma un tā radīto traucējumu apkarošanai. *Burgemeester van Maastricht* un Nīderlandes valdība norāda, ka dažādie pasākumi, ko pašvaldības ir veikušas, piemērojot iecietības politiku attiecībā uz *coffee shops*, lai stātos pretī šai parādībai, nav ļāvuši sasniegt izvirzīto mērķi.
- 74 Šajā gadījumā nevar noliegt, ka Nīderlandes Karalistes piemērotā iecietības politika attiecībā uz kanabisa pārdošanu mudina citu dalībvalstu iedzīvotājus pārvietoties uz šo valsti, konkrētāk, uz pašvaldībām, kur ir atļauti *coffee shops*, it īpaši pierobežu teritorijās, lai nopirktu un patērētu šo narkotisko vielu. Turklāt atbilstoši norādēm, kas izriet no lietas materiāliem, daļa no šīm personām iepērk šādās sabiedriskajās vietās kanabisu, lai prettiesiski eksportētu šo narkotiku uz citām dalībvalstīm.
- 75 Nav apstrīdams, ka aizliegums ielaist *coffee shops* nerezidentus kā pamata tiesvedībā ir pasākums, kas var būtiski ierobežot narkotūrisma un līdz ar to — samazināt tā radītās problēmas.
- 76 Šajos apstākļos ir jāuzsver, ka attiecīgā tiesiskā regulējuma pamata lietā diskriminējošais raksturs kā tāds nenozīmē, ka veids, kādā ar to mēģināts sasniegt izvirzīto mērķi, nav saskanīgs. Lai arī iepriekš minētajā spriedumā apvienotajās lietās *Adoui* un *Cornuaille* Tiesa uzskatīja, ka dalībvalsts nevar lietderīgi atsaukties uz sabiedriskās kārtības apsvērumiem attiecībā uz nerezidentu uzvedību, ja tā neveic represīvus vai citus reālus un efektīvus pasākumus tad, kad tāpat rīkojas pašas pilsoņi, tomēr pamata tiesvedības tiesiskie apstākļi ir atšķirīgi.

- 77 Proti, kā ir atgādināts šī sprieduma 36. punktā — piemērojot starptautiskās un Savienības tiesības, narkotisko vielu tirdzniecība ir aizliegta visās dalībvalstīs, izņemot šādu ražojumu vai vielu stingri kontrolētu tirdzniecību medicīniskai un zinātniskai lietošanai. Turpretī šī sprieduma iepriekšējā punktā minētā rīcība, proti, prostitūcija, izņemot cilvēku tirdzniecību, nav aizliegta starptautiskajās un Savienības tiesībās. Proti, tā tiek pieļauta vai tiek reglamentēta vairākās dalībvalstīs (šajā ziņā skat. 2001. gada 20. novembra spriedumu lietā C-268/99 *Jany* u.c., *Recueil*, I-8615. lpp., 57. punkts).
- 78 Tomēr nevarētu uzskatīt par neatbilstīgu, ka dalībvalsts veic piemērotus pasākumus, lai stātos pretī būtiskai tādu citu dalībvalstu iedzīvotāju plūsmai, kas vēlas izmantot šajā valstī pieļautu tādu preču tirdzniecību, uz kurām pēc to būtības attiecas aizliegums tās laist tirgū visās dalībvalstīs.
- 79 Attiecībā uz tiesiskā regulējuma pamata lietā piemērošanas jomu ir jāatgādina, ka tas ir piemērojams tikai sabiedriskajām vietām, kuru galvenā darbība ir kanabisa tirdzniecība. Tas nerada nekādu šķērsli personām, kas nedzīvo Nīderlandē, apmeklēt citus Māstrihtas pašvaldības ēdināšanas uzņēmumus, lai tajos patērētu bezalkoholiskos dzērienus un pārtiku. Atbilstoši Nīderlandes valdības sniegtajai informācijai šādu uzņēmumu skaits pārsniedz 500.
- 80 Attiecībā uz iespēju veikt pakalpojumu sniegšanas brīvību mazāk ierobežojošus pasākumus no lietas materiāliem izriet, ka pašvaldībās, kurās pret *coffee shops* tiek piemērota iecietības politika, ir veikti dažādi pasākumi, lai apkarotu narkotūrismu un tā radītos traucējumus, piemēram, *coffee shops* skaita vai šādu sabiedrisko vietu darba

laika samazināšana, karšu sistēmas ieviešana, kas dod klientiem pieeju tām, vai kanabisa daudzuma, ko katra persona var iegādāties, samazināšana. Atbilstoši *Burgeoismeester van Maastricht* un Nīderlandes valdības sniegtajām norādēm šie pasākumi tomēr ir izrādījušies nepietiekami un neefektīvi, lai sasniegtu izvirzīto mērķi.

81 Attiecībā tieši uz iespēju piešķirt nerezidentiem pieeju *coffee shops*, tomēr atsakoties tiem pārdot kanabisu, ir jānorāda, ka nav viegli precīzi kontrolēt un uzraudzīt, lai šis ražojums netiktu nedz piedāvāts nerezidentiem, nedz lai tie to nepatērētu. Turklāt būtu jāuztraucas par to, lai šādas pieejas dēļ rezidenti netiktu mudināti veikt nelikumīgu kanabisa tirdzniecību vai tālākpārdošanu nerezidentiem *coffee shops* iekšienē.

82 Tomēr nevarētu liegt dalībvalstīm iespēju censties sasniegt mērķi — apkarot narkotūrismu un tā radītos traucējumus —, ieviešot vispārīgus noteikumus, kuru izpildi valsts iestādes varētu viegli uzraudzīt un kontrolēt (pēc analogijas skat. 2009. gada 10. februāra spriedumu lietā C-110/05 Komisija/Itālija, Krājums, I-519. lpp., 67. punkts, un 2009. gada 4. jūnija spriedumu lietā C-142/05 *Mickelsson* un *Roos*, Krājums, I-4273. lpp., 36. punkts). Šajā gadījumā neviens no lietas materiāliem izrietošais fakts neļauj pieņemt, ka izvirzītais mērķis tādā līmenī, kā paredzēts attiecīgajā tiesiskajā regulējumā pamata lietā, varētu tikt sasniegts, piešķirot nerezidentiem pieeju *coffee shops*, bet atsakoties tiem pārdot kanabisu.

83 Šādos apstākļos ir jāatzīst, ka tāds tiesiskais regulējums kā pamata lietā ir piemērots, lai nodrošinātu mērķa — apkarot narkotūrismu un tā radītos traucējumus — sasniegšanu, un tas nepārsniedz šā mērķa sasniegšanai nepieciešamo.

- 84 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka EKL 49. pants ir interpretējams tādējādi, ka tāds tiesiskais regulējums kā pamata lietā ir uzskatāms par EK līgumā paredzētās pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumu. Tomēr šis ierobežojums ir attaisnojams ar mērķi apkarot narkotūrismu un tā radītos traucējumus.

Par trešo un ceturto jautājumu

- 85 Trešais un ceturtais jautājums ir uzdoti pakārtoti un attiecas uz nediskriminācijas pilsonības dēļ principa, kas iekļauts EKL 12. pantā, ko skata kopā ar EKL 18. pantu, kurā reglamentēta Savienības pilsoņu brīva pārvietošanās, piemērošanu.

- 86 Ņemot vērā atbildi uz pirmo jautājumu, atbilde uz šiem jautājumiem nav jāsniedz.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 87 Attiecībā uz pamata lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospiež:

- 1) saistībā ar darbību, ko veido tādu narkotisko vielu tirdzniecība, kas neatrodas aprītē, ko stingri pārtrauga kompetentās iestādes, medicīniskai vai zinātniskai lietošanai, *coffee shop* īpašnieks nevar atsaukties uz EKL 12., 18., 29. vai 49. pantu, lai iebilstu pret tādu pašvaldības tiesisko regulējumu kā pamata lietā — ar kuru tiek aizliegts šādās sabiedriskās vietās ielaist personas, kas nedzīvo Nīderlandē. Attiecībā uz darbību, ko veido bezalkoholisko dzērienu un pārtikas tirdzniecība šajās pašās sabiedriskajās vietās, šāds īpašnieks var lietderīgi atsaukties uz EKL 49. un nākamajiem pantiem;

- 2) EKL 49. pants ir interpretējams tādējādi, ka tāds tiesiskais regulējums kā pamata lietā ir uzskatāms par EK līgumā paredzētās pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumu. Tomēr šis ierobežojums ir attaisnojams ar mērķi apkarot narkotūrismu un tā radītos traucējumus.

[Paraksti]